

מ"ת 76564/05/23 - סאמי אבו עצה נגד מדינת ישראל - פמ"ד פלילי

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

מ"ת 76564-05-23 מדינת ישראל נ' אבו עסא(עציר)

לפני: כבוד השופט נסר אבו טהה
המבקש סאמי אבו עצה
ע"י ב"כ עו"ד בת אל חיים יואל
נגד
המשיבה מדינת ישראל - פמ"ד פלילי

החלטה

1. זוהי בקשה לעיון חוזר במסגרתה עותר המבקש לעיין מחדש בהחלטת בית המשפט בדבר מעצרו של המבקש עד תום ההליכים שניתנה ביום 16.07.23, וזאת בהינתן חלוף זמן ניכר - קרוב לחמישה חודשים מיום מעצרו, התמשכות ההליכים שהינה נגזרת מהמצב הביטחוני במדינה. כיום בידי המבקש להציע חלופה חדשה, לרבות מעצר במתכונת של פיקוח אלקטרוני לצד פיקוח אנושי מרוחק, בעיר לוד, מסביבתו הטבעית.

2. ב"כ המשיבה מנגד, עתר לדחות את הבקשה שכן, לשיטתו, לא הובאו נסיבות או עובדות חדשות כנדרש על פי סעיף 52 לחסד"פ המצדיקות עיון מחדש בהחלטת בית המשפט. לגופם של דברים, נטען כי במסגרת התסקיר שהוגש בעניינו של המבקש ולא בא בהמלצה לשחררו לחלופת מעצר, לא התבסס על טיב החלופה המוצעת בלבד, אלא בעיקר על התרשמות מעוצמת המסוכנות הנשקפת מהמבקש. עוד נטען כי לחובת המבקש הרשעות קודמות במגוון עבירות, בכללן הרשעה בעבירת סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה לצד נהיגה ללא רישיון, בגין הוטלו עליו, בין היתר, 45 חודשי מאסר בפועל.

3. כנגד המבקש הוגש כתב אישום המייחס לו לכאורה עבירות של עסקה בנשק - עבירה לפי סעיף 144(ב2) לחוק העונשין, עבירות נשק (נשיאה והובלה) - עבירה לפי סעיף 144(ב) לחוק העונשין - עבירות משנת 2022. בתמצית, מוחמד אלרפעאיה (מ"ת 32291-08-22), פנה למבקש וביקש ממנו נשק. המבקש אמר למחמד שיבדוק, נסע מהמקום וכעבור זמן קצר חזר ברכב והביא למחמד רובה סער מסוג M-16 ו-7 כדורים. המבקש ביקש ממחמד תשלום של ₪ 50,000 על הנשק. מחמד לקח את הנשק למשפחתו, ואף ירה בנשק בעצמו ביחד עם אחר, במסגרת אימון וקליעה למטרה והצטלם עם הנשק. מספר ימים לאחר מכן, השיב מחמד את הנשק למבקש.

להשלמת התמונה, כנגד מחמד הוגש כתב אישום ובקשת מעצר נפרדת במסגרת מ"ת 32291-08-22, בית המשפט המחוזי באר-שבע - מחמד נעצר עד תום ההליכים.

4. בעניינו של המבקש התקבל תסקיר שתמציתו - המבקש בן 36, נשוי, עובר למעצרו התגורר בפזורת תל-שבע ולדבריו עבד בתחום השיפוצים. לחובתו עבר פלילי, לרבות ריצוי מאסר בפועל של 45 חודשי מאסר בגין סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה. שרות המבחן התרשם מאדם שמתקשה לבחון באופן ביקורתי התנהלותו בחייו ולזהות גורמי סיכון על אף עברו הפלילי. עוד התרשם השרות מפער בין הצגתו העצמית כנורמטיבי לבין חומרת המיוחס לו. אינו רואה צורך בשינוי או טיפול מאחר ותופס התנהלותו כתקינה. על אף התרשמותם מצורך בבחינת עמדותיו והגורמים למעורבותו החוזרת בפלילים. להערכת שירות המבחן, בשל עמדותיו המצמצמות והתנגדותו לטיפול, לא יוכל להיתרם בשלב זה מהליך טיפולי - קיים סיכון להישנות התנהגות עוברת חוק. באשר לחלופה, העריך שירות המבחן כי אינה נותנת מענה למסוכנות הנשקפת מן המבקש ומשכך, אינם באים בהמלצה לשחרורו (ראה תסקיר מחודש יולי 2023).

5. דין והכרעה

המדיניות השיפוטית שהתווה בית המשפט העליון בעבירות נשק ככלל קובעת, כי נקודת המוצא היא מעצר מאחורי סורג ובריח, שכן הכלל הוא, כי עבירות מסוג זה מקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית, אשר ככלל, חלופת מעצר לא תאינה, אלא במקרים חריגים ומטעמים מיוחדים שיירשמו (ראה סעיף 21(א)(1)(ג)(2) ו-22ב(1)(ב) לחוק המעצרים), לרבות בעניינם של נאשמים צעירים נעדרי עבר פלילי, לצד תסקיר חיובי, גם כאשר מדובר בקטין.

זאת ועוד, קיימים מקרים של מעצר עד תום ההליכים בעבירות נשק, אף מבלי הצורך להפנות לקבלת תסקיר מעצר של שרות המבחן (בש"פ 4442/22, מחמוד אבו ג'ודה נ' מדינת ישראל, כב' השופטת כנפי-שטייניץ (אף ללא הפנייה לקבלת תסקיר); בש"פ 5407/22, פלוני נ' מדינת ישראל - כב' השופט י. כשר (אף ללא הפנייה לתסקיר); בש"פ 1925/22, מדינת ישראל נ' פלוני - כב' השופט י. עמית; בש"פ 7776/21, חמזה אלכתנאני נ' מדינת ישראל - כב' השופט י. עמית; בש"פ 8026/19, מדינת ישראל נ' רמדאן זיידאת - כב' השופט ג. קרא; בש"פ 6890/21, מדינת ישראל נ' כארם שריף - כב' השופט ג. קרא; בש"פ 4930/22, פירס חשים ומחמד עבדין נ' מדינת ישראל - כב' השופט ד. ברק-ארז; בש"פ 6556/21, מדינת ישראל נ' אברהים שיח-יוסף - כב' השופט ע. פוגלמן (אף ללא הפנייה לקבלת תסקיר); בש"פ 79/22, מוחמד סולימאן נ' מדינת ישראל - כב' השופט נ. סולברג; בש"פ 7023/20, מוחמד עלאווי נ' מדינת ישראל - כב' השופט י. אלרון; בש"פ 4370/20, תאמר חמדון נ' מדינת ישראל - כב' השופט ע. ברון; בש"פ 5245/20, חסאן שאני נ' מדינת ישראל - כב' השופט ד. מיניץ; בש"פ 6085/22, אברהים אזברגה נ' מדינת ישראל - כב' השופט א. שטיין; מ"ת 57684-05-22, בית המשפט המחוזי באר-שבע - אף ללא הפנייה לתסקיר; מ"ת 1463-10-22, בית המשפט המחוזי באר-שבע - אף ללא הפנייה לתסקיר; עמ"ת 5672-09-22, בית המשפט המחוזי באר-שבע - אף ללא הפנייה לתסקיר.

6. גם בעניינם של קטינים (ראה בש"פ 1925/22 - עניינו קטין, לצד תסקיר חיובי וחרף זאת, בית המשפט העליון הורה על מעצרו עד תום ההליכים, תוך ציון: "המחוקק הנחה את בית המשפט כי הכלל הוא אם יורים - לא משתחררים. זה הכלל.")

7. מעט ההחלטות שניתנו לאחרונה החורגות במעט מהגישה העיקרית בבית המשפט העליון, אינן משקפות שינוי בהלכה, אלא עמדה של מיעוט השופטים ודומני, שנכון יהיה בעניין זה, ללכת בעקבות הרוב.
8. יחד עם זאת, לצד כלל זה, ניצבת גם חובתו של בית המשפט להתבונן בכל מקרה לגופו, ולבחון, האם בנסיבות העניין ניתן להשיג את תכלית המעצר בדרך הפוגעת בחירות הנאשם במידה פחותה והדבר נכון גם ביחס לעבירות נשק. אולם, דרכם של הרוב בבית המשפט מחייבת בכל זאת נסיבות חריגות עד מאוד בעבירות נשק ואין כאלה במקרה זה.
9. כידוע, על פי ההלכה הפסוקה בעבירות נשק, גיל צעיר והעדר עבר פלילי אינם בגדר נסיבות חריגות ויוצאות דופן המצדיקות סטייה מנקודת המוצא כפי שהתווה בית המשפט העליון בעבירות נשק. לענייננו, קל וחומר שלמבקש עבר פלילי לרובת ריצוי תקופת מאסר ממושכת יחסית בת 45 חודשים. בנוסף, השילוב בין רמת המסוכנות האינהרנטית הנלמדת מנסיבות המקרה והמעידות על נגישות המבקש לערוצי הספקת הנשק לבין מאפייני אישיותו ודפוסי התנהלותו כפי שעמד על כך שירות המבחן בתסקירו, אינן מגלות הצדקה לבחינה מחודשת באמצעות תסקיר משלים, שכן הבעייתיות איננה בטיב הערבים שיוצעו, אלא בנסיבות המעשה המיוחס למבקש ונסיבות העושה.
- עוד בהקשר זה, הכלל שהתווה בפסיקה, כי בהעדר טעמים מיוחדים וכבדי משקל, אין מקום לסטות מהמלצה שלילית של שרות המבחן. טעמים כאלה לא הובאו בעניינו של המבקש. מה גם לשם בחינת מעצר במתכונת פיקוח אלקטרוני נדרשים טעמים מיוחדים בהתאם לסעיף 22(ב) לחוק המעצרים. טעמים כאלה לא הובאו בעניינו. ככל שנוגע לחלופי הזמן - ראשית, התקופה הסטטוטורית טרם חלפה. שנית, טענה זו מקומה במסגרת סעיף 62 לחסד"פ. שלישית, לגופם של דברים, מדובר בכתב אישום שכולל מספר עדים מצומצם (8 במספר) שמרביתם שוטרים. מעיון בתיק העיקרי עולה כי ניתנה אורכה למאשימה להמצאת תעודת חיסיון. משכך, לשיטתי, אין בטעמים שעמדה עליהם ב"כ המבקש כדי לגבש עובדות או נסיבות חדשות כנדרש על פי המבחנים הרלוונטיים לסעיף 52 לחסד"פ.
10. למותר לציין, כי המשטרה הציבה מלחמה בנשק כיעד. עוד בהקשר זה, הוצגו נתונים סטטיסטיים של המחוז הדרומי (בהליך מ"ת אחר 55069-02-20) שמלמדות על עליה מדאיג בשימוש באמל"ח.
11. אמנם הבדיקה השיפוטית היא כמובן אינדיבידואלית, אולם נתוני המשטרה העדכניים מצביעים על עלייה ניכרת בשימוש באמצעי לחימה במחוז הדרומי בשנים האחרונות, ומלמדים על עוצמת המסוכנות הטמונה בעצם ההחזקה (ראה בעניין זה בש"פ 5954/10).
12. לא אוכל לסיים מבלי לציין כי הנשק מגלם סיכון פוטנציאלי שישמשו בו. מידת הסיכון למימוש הפוטנציאל ניתנת להערכה, בין השאר, גם לפי התפוצה של המקרים בהם נעשה שימוש בפועל בכלי נשק בלתי חוקיים בסביבתו של מחזיק הנשק.
13. ריבוי המקרים של שימוש בפועל בנשק **לאחרונה**, במיוחד **במחוז הדרום ובמגזר הערבי**, מגביר את הערכת

הסיכון הנובע מכל נשק ונשק. זאת גם בטרם התממש הפוטנציאל, טרם נעשה שימוש באותו נשק עצמו. עוד בהקשר זה, יודגש שהנטל להפריך את חזקת המסוכנות הסטטוטורית הרובצת לפתחו של מחזיק נשק (כדי לשכנע בהיתכנות חלופת מעצר) גובר בתקופות בהן נעשה שימוש רב בנשק, כמו המציאות דהיום. כאמור, התנהלות המשיבים בחקירתם מהווה אינדיקציה הפוכה.

14. הגוף העברייני המחזיק בנשק, בדרך כלל, יהיה ארגון פשיעה, כנופיה או משפחה ולא אדם בודד. גוף זה, בדרך כלל, ידאג לכך שהנשק ייחזק בפועל על ידי מי שאין לו עבר פלילי כדי להקטין את הסיכון למעצר אם הנשק ייתפס. משכך, המעצר בגין החזקת נשק שלא כדין נדרש כדי לגדוע את היד של הגוף המסוכן כולו - אף אם היד, כשלעצמה, אינה נראית כל כך מסוכנת, רק המעצר יכול לוודא שהיד לא תתחבר חזרה לגוף העברייני, זאת בדומה לקטיעת שרשרת הפצת הסם בתחום הסמים, כפי שעמד על כך בית המשפט העליון בפסיקתו.

15. הערה אחרונה בטרם סיום, ובענווה, מוצא מותב זה, אשר דן במשך שנים כמותב קבוע בהליכי מעצר עד תום ההליכים במחוז הדרום, מרבית כתבי האישום ובקשות המעצר שמובאים בפניו בתחום הנשק עניינם נאשמים צעירים נורמטיביים, נעדרי עבר פלילי. יכול והדבר מקורו בסכסוכי משפחות, בהתארגנות עבריינית רחבה, בפיתוי הכספי והקלות הבלתי נסבלת בהשגת כלי נשק בלתי חוקיים. במקביל, מאמצי אכיפה מרובים מושקעים בגילוי כלי נשק לא חוקיים, בתפיסתם, במניעת השימוש בהם ובסיכול עבירות חמורות, וכן בפענוח העבירות ובהבאת הנאשמים לדין. המעצר נדרש במלחמה זו, לא לשם הרתעה, אלא לשם מניעה בפועל של העבירות על ידי העצורים עצמם, שלימדו על עצמם שהם נכונים לרתום את עצמם למלחמה נגד החברה הנורמטיבית.

16. מן המקובץ לעיל, ובהעדר נסיבות חריגות ויוצאות דופן או "טעמים מיוחדים שיירשמו", כנדרש על פי סעיף 22ב(ב)(1) לחוק המעצרים, דין הבקשה לעיון חוזר להידחות.

17. עותק ההחלטה יישלח לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, כ"ט חשוון תשפ"ד, 13 נובמבר 2023, בהעדר הצדדים.